

Strategia
2030

Instytut Rozwoju

WARSZTAT STRATEGICZNY W RAMACH PROJEKTU OPRACOWANIE STRATEGII ROZWOJU GDAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO DO 2030 ROKU

Demografia, system osadniczy i zagospodarowanie przestrzenne

Tomasz Komornicki

Gdańsk, GPNT

17 marca 2015

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

1. Profil OM, Sfery współpracy i zróżnicowania wewnętrzne wynikające z diagnozy

Kondycja demograficzna ludności obszaru metropolitalnego jako całości jest stosunkowo dobra. Wykazuje też pozytywne tendencje w ostatnim dwudziestoleciu. Negatywne przemiany demograficzne nie zachodzą na dużym obszarze, jednak procesy depopulacyjne widoczne są w rdzeniu OM, koncentrującym prawie połowę mieszkańców. W przypadku Gdańska, w mniejszym stopniu Gdyni, depopulacja wynika głównie z odpływu migracyjnego ludności związanego m.in. z procesem suburbanizacji. W obu przypadkach potęgowana jest ona jednak przez ubytek naturalny ludności. Niekorzystne tendencje dotyczą Sopotu, w którym główną przyczyną depopulacji jest właśnie ubytek naturalny. Stabilna sytuacja ludnościowa dotyczy generalnie Gdańska i Gdyni oraz południowej części OM. Rozwój ludnościowy ma miejsce w całej zachodniej części OM, łącznie z otoczeniem rdzenia OM. Strefą o dynamicznie zwiększającej się liczbie ludności jest pas otaczający rdzeń. Intensywna suburbanizacja obejmuje swoim zasięgiem 16 gmin strefy podmiejskiej Trójmiasta, spośród których najwyższymi współczynnikami napływu migracyjnego charakteryzują się gminy: Kosakowo, Szemud, Żukowo, Kolbudy oraz gmina miejska Pruszcz Gdański. Opisane procesy skutkują deformacjami struktur demograficznych na niektórych obszarach.

Obszar Metropolitalny charakteryzuje się dysproporcjami w zakresie rozmieszczenia ośrodków miejskich. Ogólnie można w nim wyróżnić trzy strefy. Pierwszą jest zurbanizowana strefa nadmorska z miastami centralnymi (Gdańsk, Gdynia, Sopot) i ośrodkami uzupełniającymi (Wejherowo, Reda, Rumia, Pruszcz Gdański), które tworzą duży kompleks urbanistyczny. Drugą strefę stanowią miasta położone w sąsiedztwie tego kompleksu o zróżnicowanych funkcjach gospodarczych (Tczew, Malbork, Nowy Dwór Gdański, Nowy Staw, Żukowo, Kartusy, Puck, Władysławowo) oraz gęsta sieć, na ogół dużych wsi. Do trzeciej strefy należą miasta zlokalizowane peryferyjnie - nieduże i z utrudnioną dostępnością komunikacyjną oraz rzadziej rozmieszczone osady wiejskie, o zróżnicowanej wielkości. Poza północnym i częściowo zachodnim fragmentem OM, małe miasta tworzą gęstą sieć, ułatwiającą podejmowanie współpracy oraz wzajemne uzupełnianie się w zakresie zaopatrzenia w usługi pożytku publicznego. Cechą charakterystyczną północnego pasa nadmorskiego jest natomiast brak małych i średniej wielkości miast; zlokalizowane są tam przede wszystkim liczne, ale nieduże wsie.

Szeroko rozumiane zagospodarowanie przestrzenne Obszaru Metropolitalnego jest zdeterminowane czynnikami historycznymi, warunkami naturalnymi, układem sieci transportowych oraz przemianami w mobilności mieszkańców. Czynniki historyczne i środowiskowe mają charakter stałych uwarunkowań. Zdecydowały m.in. o policentrycznym układzie rdzenia OM, a także o jego południkowym układzie przestrzennym. W tym wypadku celem polityk powinno być maksymalne wykorzystanie związanych z nimi potencjalnych korzyści przy jednoczesnej minimalizacji naturalnych kosztów.

Sfery współpracy w ramach OM dotyczące zagadnień demograficznych, osadniczych i przestrzennych mają bardzo wyraźny wymiar działań na rzecz podniesienia pozycji konkurencyjnej OM w przestrzeni krajowej i międzynarodowej. Składają się na to przede wszystkim posunięcia w zakresie polityk migracyjnej i edukacyjnej, które mogą stać się motorami rozwoju metropolii. Jednocześnie w omawianej tematyce mieszczą się także działania na rzecz ograniczenia barier rozwojowych wynikających z ułomności systemu osadniczego, suburbanizacji, niedostatków systemu planowania oraz z niekorzystnych procesów demograficznych.

2. Potencjalne sfery oddziaływania polityki rozwoju

2.1. Sytuacja demograficzna i jej przemiany

O potencjale demograficznym całego OM w zakresie urodzeń decydują gminy stanowiące obszar uzupełniający OM. Niekorzystna relacja urodzeń i zgonów na 1000 mieszkańców dotyczy wyłącznie rdzenia OM. W pozostałych dwóch strefach sytuacja jest znacznie korzystniejsza, chociaż widoczna jest tendencja spadkowa w odniesieniu do liczby urodzeń. Tendencja ta nie dotyczy takich gmin jak Szemud, Przodkowo, Wejherowo (gm. wiejska), Sierakowice, Stężyca. Uwarunkowane jest to m.in. tradycyjnym kaszubskim wielodzietnym modelem rodziny. Stosunkowo duża liczba urodzeń i przyrostu naturalnego charakterystyczna jest również dla niektórych gmin otaczających rdzeń OM. Wysoka liczba urodzeń to rezultat osiedlania się tam młodych osób. Polityka prorodzinna w skali lokalnej w OM nie jest powszechna i obejmuje przyznanie szeregu ulg dla rodzin wielodzietnych. W OM kartę dużej rodziny wprowadziło tylko 9 samorządów (Gdańsk, Gdynia, Lębork, Pruszcz Gdański, Reda, Rumia, Sopot, Stegna, Tczew). Społeczeństwo OM charakteryzuje się postępującą deformacją struktury ludności według płci przejawiającą się stale rosnącą przewagą liczebności kobiet nad mężczyznami. Przestrzenny rozkład wskaźnika feminizacji różni się między miastem a wsią. Największa przewaga liczebna kobiet nad mężczyznami charakterystyczna jest dla rdzenia OM. Analiza wskazuje na zmniejszające się zasoby pracy; spadek udziału osób w wieku produkcyjnym widać na całym obszarze OM. Najniższy wskaźnik ma rdzeń, w którym szybko powiększa się grupa osób w wieku poprodukcyjnym. Najkorzystniejsza sytuacja ma miejsce w strefie położonej wokół rdzenia. Jedną z poważnych zmian demograficznych ostatnich dwóch dekad jest proces starzenia się społeczeństwa. Obecnie, społeczeństwo OM wkroczyło w fazę starości demograficznej – udział ludności w wieku 65 lat i więcej wynosi już 14,20%. Wyraźnie starsze demograficznie są miasta, w tym zwłaszcza Sopot (25,2% ludności w wieku poprodukcyjnym – aż o ponad 6 punktów procentowych więcej, niż w Gdyni i Gdańsku). Starość demograficzna miast spada wraz z ich wielkością, podczas gdy w przypadku wsi tendencja jest odwrotna. Wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym to również szansa rozwojowa dla gospodarki, którą można wykorzystać m.in. wspierając sektor opieki nad seniorami.

2.2. Migracje

Migracje, przy niskiej stopie urodzeń, są kluczowym czynnikiem zmian demograficznych na obszarze OM, zwłaszcza w strefach suburbanizacji i w regionach depopulacyjnych. Zlewnia

migracyjna wykracza znacznie poza granice obecnego województwa pomorskiego, a ośrodek trójmiejski skutecznie konkuruje w pozyskiwaniu migrantów, szczególnie z Olsztynem, a częściowo z Bydgoszczą. Po drugiej, strefa suburbanizacji rezydencjalnej jest stosunkowo niewielka, przynajmniej w porównaniu z zasięgiem obszaru metropolitalnego. Charakterystyczne jest też, że poza tym obszarem znajduje się wiele gmin, w których wskaźniki przemeldowań nie odbiegają od poziomu spotykanego wewnątrz OM lub są nawet wyższe. Procesy migracyjne są drugim (po edukacji), głównym czynnikiem zwiększania zasobów kapitału ludzkiego OM. Napływ migracyjny osób wykształconych oraz poszukujących wykształcenia jest szansą rozwojową OM. Jednocześnie istnieje ryzyko dalszej emigracji lepiej wyedukowanej siły roboczej (drenaż mózgow zagranicę, w tym do Skandynawii).

2.3. System osadniczy

W strukturze funkcjonalnej obszarów położonych poza miastami centralnymi OM występują przede wszystkim funkcje mieszkaniowe, rolnicze i turystyczne. W bezpośrednim sąsiedztwie Trójmiasta położone są obszary urbanizowane, które charakteryzuje przede wszystkim rozwój funkcji mieszkaniowych i usługowych. Strefa taka ciągnie się na północy od Wejherowa po Pruszcz Gdański na południu, a jej zasięg określa dostępność komunikacyjna. Największy obszar obejmuje wielofunkcyjna strefa przejściowa, która charakteryzuje się zróżnicowaną strukturą funkcjonalną – od mieszkaniowej, przez turystyczną, po funkcję rolniczą. Na peryferyjnych fragmentach OM są gminy o funkcjach rolniczych, turystycznych i mieszanych. Rozwój ludnościowy stref podmiejskich wynika przede wszystkim z napływu migracyjnego mieszkańców miast, natomiast wzrost liczby mieszkańców na tradycyjnych obszarach wiejskich (szczególnie Kaszuby) jest wynikiem przyrostu naturalnego. Odpływ mieszkańców miast na obszary podmiejskie dotyczy przede wszystkim osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym.

2.4. Suburbanizacja i zagospodarowanie przestrzenne

Rozpraszanie zabudowy jest najpoważniejszym problemem osadniczym OM. Lokalizacja inwestycji z dala od terenów zwartej zabudowy generuje różnego rodzaju straty i koszty, w szczególności: niski standard oraz wysokie koszty życia i działalności, aneksję coraz większych terenów na potrzeby infrastrukturalne, w tym zwłaszcza transportowe, przeciążenie sieci transportowej, nadmiernie wysokie koszty budowy oraz obsługi infrastruktury technicznej i usług. Rozpraszanie zabudowy jest zjawiskiem trwałym (krótko- i średnioterminowo nie odwracalnym), które w dużej mierze już wystąpiło. Dlatego polityka w tym zakresie musi zawierać równoległe elementy przeciwdziałania (mitygacji; pohamowanie dalszego niekontrolowanego procesu) oraz dostosowania (adaptacji; organizacja sprawnej obsługi transportowej obszarów zabudowy rozproszonej, promocja przemian modalnych w transporcie). Szczególnie ważne jest zatrzymanie procesów niekontrolowanego rozpraszania zabudowy i wspieranie jej koncentracji wzdłuż istniejącej infrastruktury transportowej. Dodatkowo konieczne są starania o zachowanie, a nawet wzmacnianie policentrycznego układu OM, tak aby utrzymać przestrzenne rozproszenie miejsc pracy. W tym kontekście kilkubiegunowy układ sieci osadniczej jest atutem OM, dającym szansę na efektywną politykę transportowo-osadniczą. Warunkiem powodzenia tych działań jest dobra współpraca jednostek

samorządowych. W zakresie działań adaptacyjnych wskazane są m.in. rozwiązania intermodalne w transporcie. Rozwój osadniczy może być także hamowany przez ograniczenie terenów zabudowy mieszkaniowej w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz planach miejscowych, co wymaga nie tylko działań na poziomie lokalnym, ale również koordynacji prac na poziomie metropolitalnym, jak również wspierania tego typu działań na szczeblu centralnym.

3.Cel strategiczny i priorytety działań

Podniesienie konkurencyjności OM poprzez zwiększenie atrakcyjności migracyjnej oraz ograniczenie niekorzystnych procesów demograficzno-osadniczych i poprawa ładu przestrzennego. Priorytety odnoszące się do sfer oddziaływania:

3.1. Poprawa sytuacji demograficznej

3.2. Wspieranie imigracji do Obszaru Metropolitalnego

3.3. Stymulowanie prawidłowego rozwoju sieci osadniczej

3.4. Przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji i poprawa ładu przestrzennego

4.Proponowane kierunki i sposób działań w ramach priorytetów

4.1. Poprawa sytuacji demograficznej

Cechy strategicznej współpracy metropolitalnej	Charakterystyka strategicznej współpracy metropolitalnej				
Pole	POPRAWA SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ				
Cel	4.1.1.Zwiększanie przyrostu naturalnego				
Niezbędność	Wskazana (W)		pożądana (P)		Konieczna (K)
Poziom (max)	Informacja (in)	Konsultacja (kn)	Koordinacja (ko)	Harmonizacja (ha)	Instytucjonalizacja (ins)
Etapy	2014 – 2023		2023 – 2030		2030 +
Działania szczegółowe	a. Stymulowanie zwiększenia przyrostu naturalnego w całym OM, podtrzymanie i promowanie korzystnej sytuacji w gminach „kaszubskich” b. Prowadzenie aktywnej polityki prorodzinnej na terenie OM c. Poszerzenie wiedzy o procesach demograficznych				
Lider/animador	OM, JST				
Sposób realizacji	a. Rozwój skoordynowanej w ramach OM infrastruktury związanej z wychowaniem dzieci i umożliwiającej łączenie prokreacji z pracą zawodową (K-ha-2023) b. Stworzenie kompleksowego systemu pomocy dla ludzi młodych zakładających rodziny i rodzin wielodzietnych (np. stworzenia karty dużej rodziny OM); ukierunkowanie na rozwój zaradności, a nie na subsydiowanie nieudolności (ostrożność w prostym finansowaniu w postaci różnego rodzaju zasiłków, zapomóg, itp.). (P-Ins-2023) c. Monitoring zmian demograficznych, z wykorzystaniem badań społecznych na obszarze OM (W-ko-2023)				
Efekty	<ul style="list-style-type: none"> Zahamowanie negatywnych trendów demograficznych w skali całego OM Ograniczenie polaryzacji demograficznej wewnątrz OM Promocja OM jako metropolii przyjaznej młodym rodzinom 				

Cechy strategicznej współpracy metropolitalnej	Charakterystyka strategicznej współpracy metropolitalnej				
Pole	POPRAWA SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ				
Cel	4.1.2. Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom struktury demograficznej i ograniczanie ich skutków				
Niezbędność	Wskazana (W)		pożądana (P)		Konieczna (K)
Poziom (max)	Informacja (in)	Konsultacja (kn)	Koordinacja (ko)	Harmonizacja (ha)	Instytucjonalizacja (ins)
Etapy	2014 – 2023		2023 – 2030		2030 +
Działania szczegółowe	<ul style="list-style-type: none"> a. Powstrzymanie migracji osób młodych do strefy zewnętrznej b. Wspieranie tzw. <i>silver economy</i> i jej promocja na zewnątrz OM c. Dostosowanie rdzenia do zwiększonego udziału osób starszych w strukturze ludności d. Zapewnienie opieki oraz aktywizacji zawodowej i społecznej osób starszych 				
Lider/animador	OM, JST				
Sposób realizacji	<ul style="list-style-type: none"> a. Wspieranie budownictwa mieszkaniowego w obrębie rdzenia oraz zapewnienie na jego terenie infrastruktury związanej z wychowaniem dzieci (P-ha-2023) b. Rozwój edukacji w zakresie kadr dla silver economy, tworzenie infrastruktury opieki nad osobami starszymi (P-ha-2023) c. Modernizacja układów transportowych pod kątem osób o ograniczonej mobilności, zapewnienie dobrej dostępności do terenów mieszkaniowych (transportem zarówno indywidualnym, jak i zbiorowym) (P-ha-2023) d. promocja aktywizacji sąsiedzkiej jako pomoc dla działania instytucji publicznych w podnoszeniu standardu opieki i bezpieczeństwie zdrowotnego osób starszych; wspieranie elastycznych form zatrudnienia dogodnych dla osób starszych; rozwój infrastruktury medycznej (W-ko-2023) 				
Efekty	<ul style="list-style-type: none"> • Powstrzymanie szybkiego odpływu osób młodych z rdzenia • Promocja OM, jako obszaru sprzyjającego osobom starszym • Wykorzystanie silver economy jako czynnika rozwoju gospodarczego, wykorzystanie osób starszych na rynku pracy 				

4.2. Wspieranie imigracji do Obszaru Metropolitalnego

Cechy strategicznej współpracy metropolitalnej	Charakterystyka strategicznej współpracy metropolitalnej				
Pole	WSPIERANIE IMIGRACJI				
Cel	4.2.1. Wspieranie imigracji krajowej do rdzenia i na obszar OM i ograniczanie odpływu migracyjnego				
Niezbędność	Wskazana (W)		pożądana (P)		Konieczna (K)
Poziom (max)	Informacja (in)	Konsultacja (kn)	Koordinacja (ko)	Harmonizacja (ha)	Instytucjonalizacja (ins)
Etapy	2014 – 2023		2023 – 2030		2030 +
Działania szczegółowe	<ul style="list-style-type: none"> a. Rozwój budownictwa mieszkaniowego b. Promocja OM jako miejsca przyjaznego młodym rodzinom c. Wzrost atrakcyjności osiedleńczej 				
Lider/animador	OM, JST				
Sposób realizacji	<ul style="list-style-type: none"> a. Rezerwa terenów pod budownictwo mieszkaniowe w rdzeniu (W-kn-2030) b. Kampanie promocyjne w innych miastach i w mediach, zachęty podatkowe (W-ha-2023) c. Rozwój infrastruktury kulturalnej, sportowej, terenów rekreacyjnych, placówek edukacji (K-ha-2023) 				
Efekty	<ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie dodatniego bilansu migracyjnego w skali OM • Zwiększenie kapitału ludzkiego, w tym klasy kreatywnej 				

- Zwiększenie wpływów do budżetów JST

Cechy strategicznej współpracy metropolitalnej	Charakterystyka strategicznej współpracy metropolitalnej				
Pole	WSPIERANIE IMIGRACJI				
Cel	4.2.2. Wspieranie imigracji zagranicznej				
Niezbędność	Wskazana (W)		pożądana (P)		Konieczna (K)
Poziom (max)	Informacja (in)	Konsultacja (kn)	Koordinacja (ko)	Harmonizacja (ha)	Instytucjonalizacja (ins)
Etapy	2014 – 2023		2023 – 2030		2030 +
Działania szczegółowe	<ul style="list-style-type: none"> a. Rozwój edukacji wyższej atrakcyjnej dla imigrantów b. Selektywny drenaż mózgow w określonych branżach i dziedzinach c. Promocja OM jako miejsca przyjaznego osobom starszym d. Wzrost atrakcyjności osiedleńczej e. Wsparcie dla powrotów wcześniejszych emigrantów zagranicznych z terenu OM oraz z innych regionów Polski 				
Lider/animatore	OM, szkoły wyższe, instytucje centralne				
Sposób realizacji	<ul style="list-style-type: none"> a. Uruchamianie atrakcyjnych i relatywnie tanich kierunków studiów oraz ich promocja zagranicą (Azja) (P-kn-2023) b. Aktywne poszukiwanie imigrantów, zwłaszcza w krajach sąsiednich (Europa wschodnia) (K-ha-2023) c. Kampanie promocyjne w Niemczech i w Skandynawii (W-ha-2030) d. Rozwój infrastruktury kultury wyższej, terenów rekreacyjnych, nowoczesnej służby zdrowia (K-ha-2023) e. Promocja OM jako przyjaznego wracającym emigrantom edukacji (W-ha-2030) 				
Efekty	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie kapitału ludzkiego, w tym klasy kreatywnej • Zwiększenie wpływów do budżetów JST 				

4.3. Stymulowanie prawidłowego rozwoju sieci osadniczej

Cechy strategicznej współpracy metropolitalnej	Charakterystyka strategicznej współpracy metropolitalnej				
Pole	STYMULOWANIE PRAWIDŁOWEGO ROZWOJU SIECI OSADNICZEJ				
Cel	4.3.1. Wsparcie dla układu policentrycznego całej sieci osadniczej				
Niezbędność	Wskazana (W)		Pożądana (P)		Konieczna (K)
Poziom (max)	Informacja (in)	Konsultacja (kn)	Koordinacja (ko)	Harmonizacja (ha)	Instytucjonalizacja (ins)
Etapy	2014 – 2023		2023 – 2030		2030 +
Działania szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> Wspieranie policentrycznego układu w ramach rdzenia i jego najbliższego otoczenia Zachowanie sieci usług pożytku publicznego we wszystkich miastach OM Poszerzenie wiedzy o zapotrzebowaniu na usługi publiczne. Zapobieganie depopulacji mniejszych wsi, zwłaszcza na krańcach południowo-wschodnich i północno-zachodnich OM 				
Lider/animador					
Sposób realizacji	<ol style="list-style-type: none"> Tworzenie podaży miejsc pracy (przemysł usługi) bez nadmiernej koncentracji w poszczególnych miastach/dzielnicach, wsparcie dla kilku miejsc skupienia w ramach rdzenia OM (W-ha-2030) Wspieranie dla usług publicznych, a niekiedy także prywatnych (P-ha-2023) Monitoring - analizy popytu na usługi publiczne dla różnych kategorii wieku ludności, związane z depopulacją i koncentracją na różnych obszarach oraz wzrostem udziału ludności starszej (W-ko-2023) Utrzymanie niektórych usług na wyludniających się obszarach wiejskich; Konwersja niektórych miejscowości na funkcje letniskowo-rekreacyjne (W-ko-2030) 				
Efekty	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie policentrycznego charakteru OM Przeciwdziałanie wyludnianiu się obszarów peryferyjnych OM Zagwarantowanie dostępu do usług pożytku publicznego Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 				

4.4. Przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji i poprawa ładu przestrzennego

Cechy strategicznej współpracy metropolitalnej	Charakterystyka strategicznej współpracy metropolitalnej				
Pole	PRZECIWDZIAŁANIE NIEKONTROLOWANEJ SUBURBANIZACJI I POPRAWA ŁADU PRZESTRZENNEGO				
Cel	4.4.1. Ograniczenie dalszej niekontrolowanej suburbanizacji i poprawa zagospodarowania przestrzennego				
Niezbędność	Wskazana (W)		Pożądana (P)		Konieczna (K)
Poziom (max)	Informacja (in)	Konsultacja (kn)	Koordinacja (ko)	Harmonizacja (ha)	Instytucjonalizacja (ins)
Etapy	2014 – 2023		2023 – 2030		2030 +
Działania szczegółowe	<ul style="list-style-type: none"> a. Ograniczenia terenów zabudowy mieszkaniowej w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz planach miejscowych, zwłaszcza w strefie podmiejskiej b. Przyśpieszenie prac planistycznych i ich koordynacja w obrębie OM c. Działania na rzecz zmniejszenia odpływu ludności z rdzenia OM na obszary podmiejskie d. Zachowanie funkcji sieci miejskiej w strefie zewnętrznej OM 				
Lider/animator	OM, władze JST, władze ustawodawcze				
Sposób realizacji	<ul style="list-style-type: none"> a. Wyznaczenie standardów pokrycia planistycznego, wspólne bilansowanie podaży terenów budowlanych (P-ko-2023) b. Opracowanie wspólnej strategii działania; przygotowanie wspólnych dokumentów planistycznych w rodzaju 'planu zagospodarowania przestrzennego' dla całego obszaru metropolitalnego (K-Ins-2023) c. Wspieranie polityki mieszkaniowej w rdzeniu; Rozwój infrastruktury kulturalnej, sportowej, terenów rekreacyjnych, placówek edukacji (K-ha-2023) d. Utrzymanie i rozwój podstawowych usług pożytku publicznego we wszystkich ośrodkach gminnych OM (P-ha-2023) 				
Efekty	<ul style="list-style-type: none"> • Zahamowanie dalszej niekontrolowanej suburbanizacji • Poprawa ładu przestrzennego • Ochrona terenów otwartych • Zmniejszenie kosztów funkcjonowania infrastruktury technicznej i społecznej • Ograniczenie kongestii transportowej 				

5. Macierz Interesariuszy instytucjonalnych

Pola strategicznej współpracy metropolitalnej	Instytucjonalni interesariusze / beneficjenci / klienci									
	Samorząd terytorialny			Instytucje rządowe	Uczelnie wyższe	Szkoły zawodowe	Firmy produkcyjne	Firmy usługowe	NGO	OM
	Wojew.	Powiat	Gmina							
POPRAWA SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ										
4.1.1. Zwiększanie przyrostu naturalnego			++	+					+	++
4.1.2. Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom struktury demograficznej i ograniczanie ich skutków	+	+	++	++	+	+		++	++	++
WSPIERANIE IMIGRACJI										
4.2.1. Wspieranie imigracji krajowej do rdzenia i na obszar OM i ograniczanie odpływu migracyjnego			+	+	++	++	+	+	+	++
4.2.2. Wspieranie imigracji zagranicznej			+	++	++	+		+	+	+
STYMULOWANIE PRAWIDŁOWEGO ROZWOJU SIECI OSADNICZEJ										
4.3.1. Wsparcie dla układu policentrycznego całej sieci osadniczej	+	+	+			+		+		+
PRZECIWDZIAŁANIE NIEKONTROLOWANEJ SUBURBANIZACJI I POPRAWA ŁADU PRZESTRZENNEGO										
4.4.1. Ograniczenie dalszej niekontrolowanej suburbanizacji i poprawa zagospodarowania przestrzennego	+	+	++	++						++

6. Macierz okien możliwości („windows of opportunity”)

Pola strategicznej współpracy metropolitalnej	Okna możliwości (Windows of opportunity)							
	Niepowtarzalne produkty	Dywersyfikacja i inwestycje krajowe	Innowacyjne usługi	Wydarzenia krajowe i bałtyckie	Budowanie na przeszłości	porty i industrializacja	migracje z przyjaznego sąsiedztwa	Nowi klienci
POPRAWA SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ								
4.1.1. Zwiększanie przyrostu naturalnego							++	
4.1.2. Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom struktury demograficznej i ograniczanie ich skutków	+		++	+			++	+
WSPIERANIE IMIGRACJI								
4.2.1. Wspieranie imigracji krajowej do rdzenia i na obszar OM i ograniczanie odpływu migracyjnego		+	+			++	++	+
4.2.2. Wspieranie imigracji zagranicznej		+	+			+	+	+
STYMULOWANIE PRAWIDŁOWEGO ROZWOJU SIECI OSADNICZEJ								
4.3.1. Wsparcie dla układu policentrycznego całej sieci osadniczej		+	+			+		
PRZECIWDZIAŁANIE NIEKONTROLOWANEJ SUBURBANIZACJI I POPRAWA ŁADU PRZESTRZENNEGO								
4.4.1. Ograniczenie dalszej niekontrolowanej suburbanizacji i poprawa zagospodarowania przestrzennego			+	+		+	+	

7. Pytania do dyskusji na warsztatach

7. Pytania do dyskusji na

- 7.1. Jakie są założenia polityki demograficznej i migracyjnej miast rdzenia OM i czy są one zbieżne?
- 7.2. Czy pożądana i możliwa jest wspólna polityka przestrzenna, zapobiegająca suburbanizacji i zachowująca układ policentryczny?
- 7.3. Czy OM powinien wykorzystywać szanse tzw. Silver economy?
- 7.4. Czy miasta rdzenia OM prowadzi politykę wspierania imigracji, czy możliwa jest współpraca na tym polu?
- 7.5. Jakie bariery związane z zagospodarowaniem przestrzennym i systemem transportowym należy uznać za najważniejsze w kontekście podnoszenia pozycji metropolii?

warsztatach